

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально–науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра початкової і спеціальної освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему **«Формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії (за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського)»**

Виконав(ла): здобувачка вищої освіти
групи М 022
Денного відділення
016 Спеціальна освіта
016.01 Спеціальна освіта. Логопедія
Ковальчук Ірина Миколаївна
Керівник: д-р.пед.наук,
професор Шевченко Юлія Михайлівна
Рецензент: кандидат педагогічних
наук,
доцент Жейнова Світлана Сергіївна

Запоріжжя–2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	9
1.1 Формування мовленнєвої компетентності дітей в старшому дошкільному віці.....	9
1.2 Методичні аспекти формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку.....	12
1.3 Використання казкотерапії як методу корекційної роботи логопеда зі старшими дошкільниками.....	18
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ ЗА ПЕДАГОГІЧНОЮ СПАДЩИНОЮ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	34
2.1 Використання потенціалу казки у педагогіці В. Сухомлинського.....	34
2.2 В. Сухомлинський про роль казки у вихованні та навчанні дітей з особливими потребами.....	39
Висновки до розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ КОРЕКЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ КАЗКОТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	45
3.1 Методика дослідження формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського.....	45
3.2 Методичні рекомендації організації роботи з формування мовленнєвої компетентності старших дошкільнят із загальним недорозвиненням мови із використанням казок.....	71
Висновки до розділу 3.....	73

ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	82

АНОТАЦІЯ

Ковальчук І.М.

«Формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії (за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського)»

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» розглядає вирішення актуальної проблеми щодо формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В.Сухомлинського

Метою роботи є теоретичне дослідження та експериментальна перевірка впливу методу казкотерапії на ефективність корекційної роботи з дітьми з порушеннями мовлення за допомогою казок В.Сухомлинського.

У ході роботи здійснено теоретичне обґрунтування проблеми вдосконалення корекційно-логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення.

Визначені характерні особливості формування мовленнєвої компетентності у дітей із порушенням мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського.

Експериментальним шляхом доведено та визначені напрями, зміст та етапи корекційно-логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення з використанням казок В. Сухомлинського.

Розкрито зміст понять «мовленнєва компетентність», «казкотерапія». Доведено ефективність організаційно-педагогічних умов щодо формування мовленнєвої компетентності у процесі використання казкотерапії .

У кваліфікаційній роботі визначено та доведено можливість використання потенціалу казки за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського. Ці коротенькі історії справді чудові, вони змушують дитину думати, співпереживати, допомагають розібратися з абстрактними поняттями, вчать тієї людяності, яку Сухомлинський ставив за основу виховання.

Розроблено й апробовано діагностувальну методику визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку з

порушеннями мовлення. Схарактеризовано рівні сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку (хороший, задовільний, недостатній, низький), виявлено динаміку щодо формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення .

У кваліфікаційній (дипломній) роботі представлені актуальність дослідження, теоретичні положення роботи, експериментальна частина, висновок, список використаної літератури, додаток.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» має теоретичне та практичне значення. Обсяг роботи – 98 с.

Ключові слова: «мовленнєва компетентність», «казкотерапія», «казка».

SUMMARY

Author: Irina Kovalchuk

Title: «According to V. Sukhomlynskyi's pedagogical heritage, fairy-tale therapy is used to develop speech competence in children with speech disorders».

The qualifying (diploma) thesis for obtaining the degree of higher education, "master," addresses the pressing issue of developing speech competence in children with speech disorders through the implementation of fairy-tale therapy based on the pedagogical legacy of V. Sukhomlynskyi.

The objective of the study is to conduct a theoretical examination and experimental validation of the impact of the fairy-tale therapy method on the efficacy of corrective interventions for children with speech disorders, drawing on V. Sukhomlynskyi's fairy tales.

Throughout the research, a theoretical justification for enhancing corrective and speech therapy efforts in shaping speech competence in children with speech disorders was undertaken.

Characteristics of speech competence development in children with speech disorders, utilizing fairy-tale therapy in accordance with V. Sukhomlynskyi's pedagogical legacy, were identified.

The directions, content, and stages of corrective and speech therapy interventions aimed at fostering speech competence in children with speech disorders, based on V. Sukhomlynskyi's fairy tales, were experimentally substantiated and outlined.

The definitions of "speech competence" and "fairy-tale therapy" were elucidated. The effectiveness of organizational and pedagogical conditions for shaping speech competence through the use of fairy-tale therapy was demonstrated.

In the qualification work, the potential of fairy tales derived from the pedagogical heritage of V. Sukhomlynskyi was explored and confirmed. These narratives are truly remarkable; they stimulate critical thinking, evoke empathy, facilitate understanding of abstract concepts, and instill humanity, principles which Sukhomlynskyi deemed fundamental to education.

A diagnostic technique to assess the level of speech competence in older preschool children with speech disorders was developed and tested. The description of the speech competence level in older preschool children was categorized as good, satisfactory, insufficient, or low, revealing the dynamics of development in children with speech disorders.

The qualification (diploma) work outlines the relevance of the research, theoretical foundations, experimental aspects, conclusions, the bibliography, and the appendix.

The qualification (diploma) work aimed at obtaining the "master" degree holds both theoretical and practical significance. The scope of the work – 98 p.

Keywords: "speech competence," "tale therapy," "fairy tale."

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему

«Формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії (за педагогічною спадщиною В.Сухомлинського)»

Здобувач вищої освіти : Ковальчук Ірина Миколаївна

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Шевченко Юлія Михайлівна

Актуальність дослідження. Формування мовленнєвої компетентності дитини є одним з основних факторів становлення особистості у дошкільному віці. Ступінь розвитку цієї сфери визначає рівень сформованості пізнавальних та соціальних мотивів дитини, потреб та інтересів, знань, умінь та навичок, які є базисом особистісної культури.

Доцільно активно формувати мовленнєву компетентність саме у дошкільному віці. З практики відомо, що розвиток мовлення є одним із найактуальніших питань у системі виховання дошкільнят.

Проблема формування мовленнєвої компетентності актуальна ще тим, що мовлення є невід'ємним компонентом будь-якої форми діяльності людини та її поведінки загалом. Не сформованість або недорозвинення мовлення відзначається на життєдіяльності маленької людини і негативно впливає на розвиток, навчання та соціалізацію дитини.

Специфіка порушень мовлення та його корекція у дітей з порушенням мовлення визначаються особливостями вищої нервової діяльності та його психічного розвитку.

Проблему дизонтогенезу мовленнєвої діяльності у дітей із порушеннями мовлення досліджували О. Вінарська, Н. Жукова, Л. Журба, Т. Філічева, М. Шермет та ін. Дослідження функціонування мовної здібності у дітей із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) представлено в роботах Г. Волкової, Р. Левіної, Є. Соботович, Т. Філічевої, М. Шермет та ін.

Багаторічна практика та пошуки нових шляхів підвищення результативності логопедичної роботи показали, що досягти позитивного

результату в роботі з дітьми з порушеннями мовлення можна, якщо поряд із традиційними логопедичними заняттями включати до корекційної роботи комплексні заняття з використанням нестандартних форм та методів проведення.

У наш час усе більшої популярності набуває такий напрям педагогічної науки, як артпедагогіка, що передбачає залучення дітей до різних видів діяльності (слухання музики, малювання, ліплення, танцю тощо). Сутність артпедагогіки полягає, передусім, у тому, що вона впливає на морально-етичні, естетичні та комунікативно-рефлексивні основи особистості і сприяє формуванню в дитини навичок соціальної поведінки за допомогою мистецтва. Окрім того, артпедагогіка допомагає малечі долати власні психологічні труднощі, відновлювати емоційну рівновагу, перемикається з негативних переживань на позитивні почуття й думки. Одним із найпопулярніших і цікавих напрямів артпедагогіки є казкотерапія, що дозволяє дорослому працювати з дітьми через казку.[43]

Казка – вірний супутник дитинства. «Через казкові образи, – пише В. Сухомлинський, – у свідомість дітей входить слово з його найтоншими відтінками. Під впливом почуттів, що пробуджуються казковими образами, дитина вчиться мислити словами. Без казки – живої, яскравої, що оволоділа свідомістю і почуттями дитини, неможливо уявити дитячого мислення і дитячої мови...».

Казка є найбільш універсальним, комплексним методом впливу корекційної роботі. Адже казка – це образність мовлення, а її метафоричність, психологічна захищеність. Під час роботи над казкою, діти збагачують свій словник, йде робота над автоматизацією поставлених звуків та запровадження їх у самостійне мовлення. Тексти казок розширюють словниковий запас, допомагають правильно будувати діалоги, впливають на розвиток зв'язного мовлення. Таким чином, в даний час проблема розвитку та корекції мовлення дітей з порушенням мовлення є актуальною як у практичному, так і в теоретичному плані.

Об'єктом дослідження: є процес корекційної роботи логопеда зі старшими дошкільниками з порушеннями мовлення.

Предметом дослідження: є формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії (за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського).

Мета дослідження: дослідити вплив методу казкотерапії на ефективність корекційної роботи з дітьми з порушеннями мовлення за допомогою казок В.Сухомлинського.

Завдання дослідження:

1. Теоретично обґрунтувати проблему вдосконалення корекційно-логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення.

2. Визначити особливості формування мовленнєвої компетентності у дітей із порушенням мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського.

3. Експериментальним шляхом дослідити та визначити напрями, зміст та етапи корекційно-логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення з використанням казок В. Сухомлинського

Методи дослідження:

- теоретичний аналіз літератури відповідної проблеми та передового педагогічного досвіду у сфері дошкільної освіти;

- емпіричні: дослідно-експериментальна робота з вивчення впливу казкотерапії на формування мовленнєвої компетентності дошкільнят.

- математичні – кількісний та якісний аналіз результатів дослідження.

Теоретична значимість дослідження визначається обґрунтуванням потенційних можливостей вивчення проблеми щодо формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського.

Практична значущість дослідження визначається тим, що його результати дозволяють розширити та поглибити наукові уявлення про специфіку логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності

використовуючи арт терапевтичний метод казкотерапію для дітей з порушеннями мовлення.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження обговорювалися на засіданні науково-практичного семінару «Корекційно – розвивальна робота з дітьми з порушеннями мовлення в мультилінгвальному аспекті». Розвиток мовленнєвого дихання та сили голосу є складовою корекційно-розвивального розділу з формування мовленнєвих компетентностей дітей з порушеннями мовлення тому темою для доповіді було обрано «Техніки дихальних вправ у корекції мовленнєвого дихання».

Структура та обсяг роботи.

У першому розділі «Теоретичне обґрунтування проблеми використання казкотерапії у формуванні мовленнєвої компетентності старших дошкільників » представлено сутність та необхідні умови для формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення . Висвітлено методичні аспекти формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку та представлено казкотерапію ,як метод корекційної роботи логопеда зі старшими дошкільниками.

У другому розділі «Формування мовленнєвої компетентності у дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського» представлено використання потенціалу казки у педагогіці В. Сухомлинського; розширено та уточнено роль казки В. Сухомлинського у вихованні та навчанні дітей з особливими потребами.

У третьому розділі «Дослідження корекційних можливостей казкотерапії у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями» експериментально перевірено ефективність методики дослідження формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського. Представлені методичні рекомендації щодо організації роботи з формування мовленнєвої компетентності старших дошкільнят із загальним недорозвиненням мовлення при використанні методу – казкотерапія.

За результатами дослідження сформульовані наступні висновки:

На основі аналізу літературних джерел теоретично обґрунтовано проблему вдосконалення корекційно-логопедичної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення. Розглянуте питання щодо впливу казкотерапії як методу корекційної роботи логопеда на дітей з порушеннями мовлення.

Встановлено що за допомогою казкотерапії можна вирішувати практично всі завдання, пов'язані з розвитком і збагаченням мовлення дітей і поряд з основними методами і прийомами можна і потрібно використовувати цей найбагатший матеріал даного виду творчості.

Розкриті особливості формування мовленнєвої компетентності у дітей із порушенням мовлення через використання казкотерапії за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського. Визначений виховний потенціал казки, який використовується в освіті за педагогічною спадщиною видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського.

Казки в освітній роботі застосовуються в інтегрованій формі, як на заняттях, так і в процесі самостійної діяльності (гра, дозвілля, прогулянка, окремі режимні моменти). Висвітлено питання про роль яку відводив В. Сухомлинський казці у вихованні та навчанні дітей з ООП .

Експериментальним шляхом доведено та визначені напрями, зміст та етапи корекційно-педагогічної роботи з формування мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення з використанням казок В. Сухомлинського.

При правильній організації логопедом навчальної діяльності, кожна казка своєю наочністю, барвистістю, лаконічністю допомагає формувати мовленнєву компетентність дошкільника.

Проведене дослідження показало результат зі стану мовленнєвої компетентності опитаних дітей старшого дошкільного віку. На підставі отриманих даних у ході експерименту можна зробити висновок про необхідність систематичної поетапної корекційної роботи щодо формування мовленнєвої компетентності дітей із порушеннями мовлення. Для поліпшення загальних

показників дошкільнят слід приділити більше уваги дітям, які мають загальне недорозвинення мовлення II рівня розвитку.

Магістерська робота виконувалася: з вересня 2022 року до грудня 2023 року.

Експериментальна база дослідження: Комунальний заклад дошкільної освіти №13 «МАЛЯТКО», міста Покров, Дніпропетровської області.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (всього) та додатків. Загальний обсяг складає 98 сторінок. Робота містить 15 таблиць, 11 діаграм.

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015921891

Дата перевірки:
19.11.2023 17:07:25 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
19.11.2023 19:14:44 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: **Ковальчук.docx**

Кількість сторінок: 72 Кількість слів: 14591 Кількість символів: 112088 Розмір файлу: 304.93 KB ID файлу: 1015572552

16.2% Схожість

Найбільша схожість: 2.37% з Інтернет-джерелом (<https://goruo.konstantinovka.org/wp-content/uploads/2018/04/%D1%..>)

15.9% Джерела з Інтернету 855 Сторінка 74

1.14% Джерела з Бібліотеки 8 Сторінка 81

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 1

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)/науковий керівник: А.М. Богуш. Київ, 2012. 26 с.
2. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Початкова школа: науково–методичний журнал*. 2010. №9. С. 3.
3. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика. Запоріжжя, 2002. 211 с.
4. Богуш А. М. Заняття з розвитку мови в дитячому садку/А.М. Богуш. Київ: Радянська школа, 1988. 175 с.
5. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія методика навчання дітей рідної мови: Підручник/ За ред. А. М. Богуш. Київ: Вища школа, 2007. 542 с.
6. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей: сутність та шляхи реалізації. *Дошкільне виховання*. 1999. № 6. С.3–5.
7. Богуш А.М. Формування мовної особистості на різних вікових етапах: монографія / Богуш А.М., Трифонова О.С. та ін. Одеса: ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
8. Гавриш Н.В. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання. *Дошкільне виховання*. 2003. № 7. С.12–14.
9. Гавриш Н.В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному дитинстві / Н.В. Гавриш. Донецьк: Либідь, 2001.
10. Денисенко О.І. Розвиток навичок комунікабельності у дітей дошкільного віку. Черкаси: ЧОПОПП ЧОР, 2012. 32с.
11. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
12. Загадки про зайчика (зайця) на українській мові для дітей: веб-сайт. URL: <http://korusno-znatu.in.ua/inshe/zagadky/zagadky-pro-zajchyka-na-ukrayinskij-movi-dlya-ditej/>

13. Загадки про шпака і шпаківню для дітей: веб-сайт. URL: <https://mykniga.com.ua/poradi/zagadki-pro-shpaka-i-shpakivnya-dlya-ditej.html>
14. Калмикова Л.О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності: діагностико-розвивальний комплекс : навчально-методичний посібник / Л.О. Калмикова. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. 384 с.
15. Калуська Л.В., Чекан О.І. Казкова розмовляночка за малюнками : посібник для роботи з дітьми 6 – го року життя та дітьми з особливими освітніми потребами за опорними малюнками. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 48с.
16. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: науково-методичний посібник / наук. ред. О. Л. Кононко. Київ: «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.
17. Крутій К. Особливості комунікативно-розвивальної технології навчання мови, розвитку мовлення та мовного спілкування дітей молодшого дошкільного віку: *наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2013. №3.
18. Лист Перший від Р. К. Зази адресований І. П. Наливайку – від 07.12.99. Державний педагогічно-меморіальний музей В. О. Сухомлинського (с. Павлиш), спр. 17807, арк. 1–7.
19. Логопедія: підручник, друге видання, перероблене та доповнене/ за ред. М.К. Шеремет. Київ: видавничий дім "слово", 2010. 672 с.
20. Любашина В.В. Формування діалогічних умінь дітей старшого дошкільного віку в іграх за сюжетами художніх творів: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.02. Одеса. 2006. 26 с.
21. Маркіна М.Г. Формування комунікативної готовності дітей до навчання у школі. Одеса, 2013.
22. Методи і прийоми розвитку мовлення : веб-сайт. URL: <http://um.co.ua/3/3-15/3-152802.html>
23. Навчання дітей дошкільного віку рідної мови : навчальний посібник / уклад. Л.В. Іщенко. Умань: ПП «Жовтий», 2013. 138 с.

24. Навчання зв'язного мовлення дітей з порушенням мовлення : веб-сайт.
URL: <http://um.co.ua/1/1-1/1-139787.html>
25. Орієнтовна схема оцінки рівня виконання завдань на складання фразових висловлювань: веб-сайт. URL:
http://ni.biz.ua/11/11_17/11_175492_primernaya-shema-otsenki-urovnya-vipolneniya-zadaniy-na-sostavlenie-frazovih-viskazivaniy.html
26. Пасічник А., Белова В. Казка як засіб розвитку словесної творчості. *Дошкільне виховання*. 2009. №10. С.11–13.
27. Пасічник А. Мовленнєві заняття в системі сучасної дошкільної освіти. *Вихователь–методист дошкільного закладу*. 2009. № 2. С.53–58.
28. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі: посібник / за заг. ред. А.Л. Черній; упоряд.: В.Р. Данильчук, Л.В. Климко; Всеукр. асоц. Василя Сухомлинського, Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Рівне : Волинські обереги, 2019. 278 с.
29. Подліна С.В. Розвиток мовленнєвої компетенції. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. № 1. С. 5–10.
30. Полєвікова О.Б. Аналіз підходів до розвитку діалогічного мовлення дошкільників. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Херсон, 2015. с.132-139.
31. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2–ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
32. Програма “Корекційно–розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико–фонематичним недорозвиненням мовлення” / І. В. Кравцова, Л. Л. Стахова. Тернопіль: Мандрівець, 2021. 80 с.
33. Рібцун Ю. В. Застосування компетентнісного підходу у спеціальній дошкільній освіті дітей із ОМЗ: Вісник Інституту розвитку дитини : зб. наук. пр. вип. 23./ Ю. В. Рібцун. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. С. 115–120.

- 34.Рібцун, Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. Київ, 2012. 258 с.
- 35.Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. Київ: Радянська школа, 1977. Т. 4. 637 с.
36. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу: вибрані твори : в 5 т. – Т. 1./ В. О. Сухомлинський. Київ: Радянська школа, 1977. С. 403–637.
37. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості: вибрані твори : в 5 т. Т. 1./ В. О. Сухомлинський. Київ: Радянська школа, 1977. С. 55–209.
38. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи: вибрані твори : в 5 т. – Т. 4./ В. О. Сухомлинський. Київ: Радянська школа, 1977. С. 393–625.
- 39.Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям: вибрані твори: в 5 т. – Т. 3. / В. О. Сухомлинський. Київ: Радянська школа, 1977. С. 7–279.
- 40.Сухомлинський В. Пшеничний колосок: збірка оповідань: веб-сайт. URL: https://казка.укр/pshenichnij_kolosok.html
- 41.Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс. 2013. 108 с.
- 42.Цікаві загадки про горобину українською: веб-сайт. URL: <https://mamabook.com.ua/zagadku-pro-gorobunu-ukrainskou-movou/>
- 43.Шалімова Л. Л. Казкотерапія як засіб розвитку дошкільнят / Л. Л. Шалімова. Харків: Ранок, 2013. 160 с. (Сучасна дошкільна освіта)
- 44.Шевченко Ю.М. Використання інтерактивної гри в умовах навчання дітей з особливими потребами в початковій школі. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С.360-363.
- 45.Харченко Т. Г., Матрунич Н. А. Значення казкотерапії в роботі з дітьми із порушеннями мовлення. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. С. 185-187.

46. Dubiaha Svitlana, Shevchenko Yuliia. The impact of inclusive practices on academic performance in primary school. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. 12 (2). c. 124-127.
47. Dubyaga S, Shevchenko Yu, Fefilova T. Rozvytok tvorchykh zdibnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoï shkoly u protsesi navchannia u VNZ. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. 2014. 35(1). 309-317.
48. Shevchenko Yu, Zhuravlova Larysa, Taranenko Halyna, Dubiaha Svitlana. Students' readiness for the formation of primary schoolchildren's argumentative skill while identifying the real motive of the action. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 10 (1). 2020. p. 100-106.